

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Непэ — музейхэм я Дунэ маф

Адыгэ Республикэм имузейхэм яЮфышлэху
лыгтэныгъэ зыфэтшыхэрэр!

*Шъусэнэхъат епхыгъэ мэфэклым — музейхэм я Дунэ
мафэ фэшл гуфэбзныгъэ хэлъу тышгуфэгущо!*

*Цыфлэпкъым ибайныгъэ шъхьалэ — тарихь-куль-
турнэ кІэным шъо шыуриуэхуамакІу. Гуетыныгъэ ин
фышъуилу шыуишгъэрлэхэр зэрэжыгуэцакІэхэрэм
нае уахътэхэм, лІэужхэм язэпхыныгъэ къагъэнэжыын,
зыфэдэ къамыхуыгъэ культурэ иныр зыпкъ рагъэуцожьын
ыкІи къаухуымэн алтэкІы, дэхагъэм шІулъэгъу фыраІу
тикІэлэцІыкІухэр къэтэджынхэмкІэ а пстэуми яшІо-
гъэишхо къэкІо.*

*Музейхэм яЮфышлэхэм ыкІи яветеранхэм лъэшэу та-
фэраз ясэнахъат зэрэфэшыпкъэхэм ыкІи обществэм
ифедэ зыхэлъ Юфшлэн мысынклэр зрагъэцакІэрэм нае.*

*Тыгу къыддэлэу тышгуфэлъало псауныгъэ пытэ, цыф-
кІэшІу шыуилэнху, Адыгэ Республикэмрэ ти Хэгъэуш-
хоу Урысые Федерациемрэ яфедэ зыхэлъ Юфэу
жыгуэцакІэрэм тапэкІи гъэхъагъэхэр цышгушІынху!*

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу
ТХЪАКІУЩЫНЭ Аслъан

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет —
Хасэм и Тхьаматэ игуадзэу ІЭЦЭ Мухьамэд

Мэкъэгъэлэу

Я XIX-рэ лІэшІэгъум шыІэгъэ Кавказ заом хэкІодагъэхэр
агу къызыщагъэкІыжышхт шъыгъо-шІэжъ Мафэм фэгъэхьы-
гъэ митингыр жъоныгъуакІэм и 21-м сыхъатыр 18.00-м
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармониеу къалэу
Мыекъуапэ дэтым шыкІошт. Къалэу Мыекъуапи, респуб-
ликэм инэмыкІ чІыпІэхэм ащыпсэхуэрэр ыкІи ахэм яхъа-
кІэхэр митингым къетэгъэблагъэх. Фаер зэкІэ чІэхъашушхт.
ЗэхъэцкІо комитетыр.

Музейхэм ячэщ

Музейхэм я Мафэ зэрэдунаеу
шыхагъэунэфыкІы. 1977-рэ
илъэсым, жъоныгъокІэ мазэм
музейхэм я Дунэ совет ия 9-рэ
Генеральнэ конференциеу Мос-
ква цыкІуагъэм ар шагъэнэфагъ.
Джа мафэм къыдхэлъытагъэу
дунаим икъралыгъуабэхэм ыкІи
Урысыем Юфтхъабзэу «Музеир
чэщым» зыфилорэр ащэкІо. Чэщ
зэхъэххэм ятарихь Европэм (Па-
риж) 2001-рэ илъэсым къыс-
жыагъ ыкІи нэмыкІ къэлэ гу-
пчэхэм илэху ащызэлъашІэ
хуыгъэ. 2006-рэ илъэсым къэ-
ралыгъо 38-мэ ямузей мини 2-м
ехуэрэр проектым хэлажэху
аублагъ. Юфтхъабзэм имэхъанэ
къызэрыкІоу щыт — илъэсым зэ
музейхэм япчэхэр пчыххэм сы-
хъатыр 7-м къыІуахынхэшъ, чэ-
щыр хэкІотэфэ Юф ашІэшт,
ащкІэ джэгукІэ зэфэшхьафхэр
къызыдхэлъытэгъэ программэ
гъэшІэгъонэу агъэхъазыргъэр,
къекІолІэштхэр къыхагъэлажъ-
хэзэ, къагъэлэгъошт.

Адыгэ Республикэм ар зэрэ-
щызэхашхэтым зыщытегушхы-

Іэгъэхэ зэІукІэ джырэблагъэ
шылагъ. Ащ хэлэжыагъэх Къо-
кІыпІэм шыпсэрэу лъэпкъхэм
яискусствэ и Къэралыгъо музей
и Темыр-Кавказ кутамэу Мые-
къуапэ дэтым ипашху Кушъу
Нэфсэт, отделым ипашху Сулей-
мэн Фатимэ, АР-м и Лъэпкъ
музей ипашху игуадзэу Шэуджэн
Налмэс, Адыгеим ифотохудож-
никхэм я Союз итхьаматэу Ар-
кадий Киринос.

Лъэпкъ музейм илЫкІо агъэ-
хъазыргъэ программэм апэу
къытегушхылагъ. Шэуджэн Нал-
мэс къызэриІуагъэмкІэ, музейм
имэхъанэ илъэс къэс нахъ зэ-
хатшІэу зыкІеІэты. Лъэныкыуабэ
зэдзыгъэцэкІэрэ культурнэ ыкІи
социальнэ чІыпІэу мыр щыт,
арышъ, ныбжьыкІэхэр нахыбэу
музейм къещлІэгъэнхэр анахъ
шъхьалэхэм ащышху ипсалъэ
цыхыгъэунэфыкІыгъ. Лъэпкъ
музейм шыкІошт чэщ зэхъхэм
изэхъацкІохэм гухэлъ шъхьалэу
мы илъэсым зыдаІыгъыр кІэ-
лэцІыкІухэм янэ-ятхэр акІыгъоу
къырашлэнхэр ары. Сыда пІомэ

Туризмэр зэтедгъэпсыхъан

Тыгуасэ, жъоныгъуакІэм и 17-м, щынэгъончъэнымкІэ Советэу АР-м и Лышхъэ
дэжъ шызэхашагъэмрэ правопорядкэмкІэ координационнэ Советымрэ зэхэсыгъо
зэдырылагъ. Ащ тхьамэтэгъор шызэрихъагъ АР-м и Лышхъэу ТхьакІушынэ Аслъан.

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Турист отраслэм епхыгъэ объ-
ектэу республикэм итхэм, гъэ-
псэфыпІэ-ІзапІэхэм цІыфхэм
ящынэгъончъагъэ зэрашызэхъа-
щэрэм зэхэсыгъом шытегу-
шхылагъэх. Аужырэ илъэсхэм ту-
ризмэм нахъ хэпшыкІэу зиу-
шъомбгъугъ, илъэсым къыкІоцІ
нэбгырэ мин 50-м еху Адыге-
им туристэу къеуалІэ хуыгъэ,
сомэ миллиони 8 фэдиз респуб-
ликэм фэдэу къыфехы. Арэу
щытми, джыри шыкІагъэхэр
макІэп. Ар цІыфхэм ящынэ-
гъончъагъэ изэхъшэн изакъоу
фэгъэхьыгъэу къаІуагъэп, лъэ-
ныкыуабэхэмкІэ Юфыгъохэр
зэрэщыІэхэр къэгущылагъэхэм
къыхагъэщыгъ. АР-м и Лышхъэ
Апшеронскэ зэпызычырэ
гъогум епхыгъэ Юфхэм ягъэ-

цэкІэн зыпкъ игъэуцагъэу зэ-
рэщымытыр, туризмэм иобъек-
тхэм якъэгъэгъунэн икъоу зэрэ-
зэхъмышагъэр къыхыгъэщыгъэх,
туризмэмрэ курортхэмрэкІэ Ко-
митетым ипашху упчІэхэр фигъэ-
загъэх. Туризмэм епхыгъэ объек-
тхэм язэгъэуцон Юф дишІэнэу,
шыкІагъэхэр, ахэм ядэгъэзыжын
Юф зэрэдэпшІэщтыр икъоу
къыгъэнэфэнэу комиссие зэхэ-
щгъэн фаеу къыІуагъ, Премьер-
министрэм ащ пэщэныгъэр ды-
зэрихъанэу пшъэрлэу фишІыгъ.

— Республикэм шыІакІэр
нахышІу шыхуным фэшІ ту-
ризмэр зэтедгъэуцон фае, —
къыІуагъ республикэм ипашху. —
Комитетэу ащ фэгъэзагъэми, рай-
онэу объектхэр зэрытхэм иад-

министрации, нэмыкІэу мы от-
раслэм епхыгъэ пстэуми нахъ
гъэлъэшыгъэу Юф дишІэн фае.

Сомэ миллиони 8-у туризмэм
къыхыгъэр зыдакІорэри зехафы-
нэу правэухуымэкІо органхэмрэ
хэбзэІаххэмкІэ къулыкъумрэ
пшъэрлэу къафишІыгъ.

Турист объектхэр зэрыт Мые-
кьопэ районым иадминистрации
мы лъэныкыомкІэ иЮфшІэн
уигъэрэзэнэу зэрэщымытыр Пре-
мьер-министрэм къыхыгъэщыгъ,
ащ ипаци пшъэрлэу фагъэ-
загъэх. Турист отраслэм шыІэ-
жъэшт специалистхэм ягъэхъазы-
рыни зэхэсыгъом шытегушхыла-
гъэх, ащи нахъ чанэу удэлъжъэн
фаеу зэрэщытыр къаІуагъ. Рос-
потребнадзорым АР-мкІэ и Гъэ-
Іорышлэн ипашху Аджырэ
Аслъан къызэгущыІэми шыкІа-
гъэхэр мымакІэу къыгъэлъэ-
гъуагъэх.

Зэхэсыгъом икІэхуым туриз-
мэм хэхъоныгъэ ышІыным
АдыгеимкІэ мэхъэнэ ин зэриІэр,
экономикэм ащ хэпшыкІэу зы-
къызэрэригъэлэтышхы джыри зэ
ТхьакІушынэ Аслъан къыкІи-
гъэтхыжыгъ, къыхагъэщыгъэ
шыкІагъэхэр къыдилъытэхэзэ
къулыкъу пэпчэ пшъэрлэу гъэ-
нэфагъэхэр къыфигъэуцугъэх.

ХЪУТ Нэфсэт.

хуыкІэ плъэгъурэр бгъэшІэгъо-
жырэп, ау а тинэлосэ чІыпІэ дэ-
дэхэр сурэтышІхэм анэкІэ къы-
зэрагъэлъэгъуагъэр гъэшІэгъоны
ащыхушхт КъокІыпІэм имузей
къекІолІэштхэм. Къалэм дэс
цІыфхэмрэ музеймрэ азыфагу
илъ зэфышхытыкІэр япроекткІэ
къыралотыкІышхт. Ар зыгъэхъазы-
ргъэххэм ахэтых Краснодар
шеджэгъэ сурэтышІ ныбжьыкІэу
Татьяна Вагановар, Адыгэ къэ-
ралыгъо университетым искус-

ствэхэмкІэ и Институт истудент-
кэу Анастасия Козьменкэр. Пчы-
хэм музейм къекІолІэштхэм
пшахъом хэпшыкІыгъэ театрэм
нэІуасэ зыфашын амал ялэшт.

Тарихьым инэкІубгъохэр
зэкІэзыгуагъэху, ар цІыфхэм
алъызыгъэлэсырэ ЮфышІэхэм я
Дунэ мафэ нае тафэгущо!

ІЭШЫНЭ Сусан.

Сурэтыр ЕмтІылъ Нурбий
Лъэпкъ музейм къыцытыри-
хыгъ.

«Тызэритэкъухъагъэм кIуачIэ хэдгъотэн фæе»

Кавказ заор зауыгъэр ильэси 148-рэ мы мафэхэм хуышт. Ащ ипэгъокIэу тыгуасэ гуманитар ушэтын-хэм апыл республикэ институтым «Iэнэ хурае» шыкIуагъ.

Ар кызыуиухыгъ ыкIи зэри-щагъ тарихъ шIэныгъэхэмкIэ докторэу, институтым идиректор игуадзэу Пэнэшъу Аскэр. Пэублэ гушыбIэ клэкIым ыуж гушыбIэр ритыгъ институтым ипашэу, филологие шIэныгъэхэмкIэ докторэу Бырсыр Батырбий.

— Жьоныгуаклэм и 21-р дунаим тет адыгъэхэм гухэкI мафэу хагъэунэфыкIы. А мафэр заом ихъазаб кIэух фэхъугъ, — кыIуагъ Батырбий. — Сыдрэ зауи ухыгъ хуэрэп, ащ икIэ-уххэр бэрэ кызыэкIэожых, цыфхэм ашыгъушхэрэп. Кавказ заор ухыгъ зэрэмыхъугъэм ишыхат Сирием ис адыгъэхэр непэ а хэгъэгум зэрикIыжы-хэрэр, заом имашIо зэрэрифыж-агъэхэр. Кавказ заом фэгъэхыгъэу улчIэу шыIэр бэ, зэхэмыфыгъэу лъэныкIуабэ къэнагъ. Ахэм ашыщых адыгъэхэр Урысыем зыкIыгомыхагъэхэр. Ащ бэрэ укытегушыIэн плъэ-кIышт. ЕтIанэ, адыгъэхэм зэдыра-мыгъаштэщтыгъэу аIо. Ау ар кызыуытыжырэ хуыгъ-шIа-гъэхэр кыатхыжыгъэхэу шыIэх. ГушыIэм пае, урысыдзэ зэтэгъэпсыхыагъэу, дэгъоу уIэшы-гъэр заом зыIохъэм, адыгъэхэр кызыэхыхъэхэи ар зэхэгъэтэ-кIуагъэу гукъэкIыжхэр кыат-хыжыгъэх.

Урысыем егъашIэм тыдэлп-сэунэу Тхьэм ыIуагъ. Тызэ-гъусэн фæе. Ащ фэмидэ гул-шысэм лъэпкъым иягъэ екIышт. Тэ зыми тебэнырэп, тыдаорэп. Непэ цыкIу-цыкIлоу лъэпкъыр зэрээрэгъуонжы-ным тыпылтын фæе.

Адыгэ Хасэм ыцIэкIэ кыгушыIагъ МэшфэшIу Нэдждэт.

— Кыддэхурэр бэл, кыд-дэхун ылтэкIыштым елбы-

тыгъэмэ. Урысые Федерацием изаконхэр тэрэзэу зэрэтымы-гъэфедэхэрэр ары хэхъоныгъэ тэзымыгъэшIырэр. Ильэсрэ ныкIорэкIэ узэкIэIэбэжымэ, Урысыем шыпсэурэмэ ялэп-кыгъоу икIыжыгъэхэм яхы-лэгъэу законыр аштагъ. Ащ дэгъоу кышцIо тэ непэ тызыгъэ-гумэкIырэ Iофыгъохэр зэрэзэ-шIопхышIгъэр. Законом ит охъ-тэ зэфэшхъафхэм Урысыем икIыжынынэу хуыгъэхэм Iэпылгъу уазэрафэхуштыр, ащкIэ амалэу цыIэхэр, ау ахэр икIоу тэ дгъэ-федэхэрэп.

«IэкIыбым икIыжыгъэ ады-гъэхэм хъазабэу ащчыгъэр» тIо, ау нахыбэ зыщэчыгъэр мыщ кынагъэр ары. Лъэпкъыр лъэп-кыгъэу кызыгъэнагъэр адыгъэ чIыгум кынагъэр ары. А мэкIэ тIэкIур ары тхакIохэри, усаKло-хэри, композиторхэри кызы-хэкIыгъэхэр. Ренэу кысэIо — тызэритэкъухъагъэм итхъама-кIагъо лъэпкъ кIуачIэу кытIштэн фæе, — кыIуагъ Нэдждэт.

Ащ ыуж кыгушыIагъ Герма-нием кыкIыжыи хэкужыым

кыэкIожыгъэ шIэныгъэлэжыу, лъэпкъым анахъ фэгумэкIыхэрэм ашыщэу Едыдж Батырай. Ащ адыгэм итарихъ фэгъэхыгъэу, адыгэм кыкIуагъэу гъогуем ехылаагъэу шIэныгъэ куухэр иIэх. Ахэм ашыщ пычыгъохэм ар кыатегушыIагъ. Адыгъэу мыщ икIыжыи Тыркуем кIожыгъэхэм хъазабэу ащэчыгъэм, ахэр Бал-каным зефэхэм кыарыкIуагъэм ижырэ картэхэр ыгъэфедэхэзэ Батырай кыатегушыIагъ. «Iэнэ хураем» хэлажэхэрэм ашыщ-хэм шIэныгъэлэжыым кыIорэр ашIогъэшIэгъонэу улчIэхэр ратыгъэх ыкIи джэуапхэр агъо-тыгъэх.

Тарихъ шIэныгъэхэмкIэ кан-дидатэу ЕмтIыгъ Разыет ыгу хэкIэу кыIуагъ еджапIэхэм Кавказ заом ехылаагъэу клэлэ-еджакIохэм зэрашарамыгъа-шIэрэр.

— Университетым кычIэ-хъанэу кыэкIогъэ клэлэ ныбжы-кIэм «Кавказ заор сыдигъо шыIагъа?» сIуи сызеупчIым, «1941 — 1945-рэ илхэсхэр арых» кысыIуагъ. Ащ кыкIырэр ахэм еджапIэм зыпари зэрашарамы-гъашIэрэр ары.

«Iэнэ хураем» кышыгу-шыIагъэх шIэныгъэлэжыхэу ГышI Нухъэ, ГъубжэкIо Марат, АгъырджанэкIо Симэ, Цукъо Алыи ыкIи нэмыкIхэр.

Бэрэ зэрашIы хабзэу, кыгу-шыIэщити, кыIлоштити, уахъгъэу ащ тефэщтыри зэрагъэнафэрэм фэдэу Iофтхъабзэр гъэпсыгъагъэп. Егъэзыгъэ Iоф хэмылгъэу, темэр зышIогъэшIэгъонэу, ащ итхъа-мыкIагъо гукIэ, псэкIэ зэхэзы-шIэрэ куп зэлукIэгъагъэр.

СИХЪУ Гошпагъу.

Сурэтхэр Iэшынэ Аслъан кытырихыгъэх.

Олимпиадэм ехъулIэу

Дунэ мэхъанэ зилэ Iофтхъаб-зэхэу Олимпиадэмрэ Универси-адэмрэ Урысыем зышыкIошIгъэм ялэхъан Европэм кыкIышIт тур-истхэм япчъагъэ бэдэдэ хуышт. Ахэм зэришыкIагъэм фэдэу апэгъокIыгъэным фэлорышIэшт лъэныкIохэм зэу ашыщ мы кыэ-ралыгъохэм кыарыкIышIт хъакIэ-хэм агъэхъабырын фэе визэхэр цыгъэзыгъэхэр. Мыщ фэдэ еплъыкIэ иI ОАО-у «Темыр Кав-казым икурортхэр» зыфилорэм идиректорхэм я Совет итхъама-тэу, сенаторэу Ахмед Билаловым.

— Мы Iофтхъабзэхэм яхуылIэу анахъ макIэм Европэм шыпсэ-ухэрэм, ащ нахышIужь «боль-шой двадцаткэм» хэхъэрэ кыэ-ралыгъохэм апайи «визовэ режим» зыфалорэр цымыIэжынын, — кыIуагъ А.Билаловым Урысы-ем и Общественнэ палатэ зэхи-

щэгъэ «Iэнэ хураем» кышыгу-шыIэзэ.

Ильэс кыэс тикъэралыгъо и ВВП сомэ миллиард 50 фэдиз фэдэу туризмэм кыфыхынынэу ыкIи чIыдэгъэ секторым ыуж а кыэгъэлъэгъонымкIэ ятIонэрэ чIыпIэр ыубытын ылтэкIынынэу сенаторым елгытэ. Джырэ уахътэ дунэ туризмэм нэбгырэ милли-ард фэдиз хэшагъ, 2020-рэ ильэ-сым ехъулIэу а пчъагъэр фэди-тIуагъ нахыбэ хуынэу агъэнафэ. Урысыем лъэкIэу иIэмкIэ я 5-рэ чIыпIэм шытын фæмэ, джыдэ-дэм я 59-рэ чIыпIэр еубыты. Визэм епхыгъэ Iофыгъохэр дэ-гъэзыжыгъэхэ зыхуыкIэ, тикъэ-ралыгъо зыщызыгъэпсэфынэу кыэкIошIт туристхэм япчъагъэ хэшыкIэу хэхъонэу ары А.Би-лаловым зэрилыгъэрэр.

ЗИГЪО IОФЫГЪУ

Научнэ еджэнхэр зэхашэ

Гуманитар ушэтынхэм апылэ Адыгэ республикэ институтэу Т. КIэрашэм ыцIэкIэ шытымрэ АР-м и Лъэпкъ библиотекэрэ зэгъусэхэу, хабзэ зэрэхъугъэу, славян тхыбэмрэ культурэмрэ я Мафэ ыкIи урысые тарихыым и Ильэсэу клорэм афэгъэхыгъэу Iофтхъабзэу «Славяно-адыгские культурные связи: история и современность» зыфилорэр зэхашэ.

Научнэ еджэнхэм славян-ады-гъэ культурэ зэпхыныгъэхэм аль-псэ кызышыжыгъэрэр, ятарихъ ыкIи джырэ мафэхэм чIыпIэу щаубытырэр кыащыралотыкIышIт.

Наукэ зэфэшхъафхэмкIэ зы-кызыушыхъатыгъэ шIэныгъэ-лэжыхэр ащ хэлажэх.

Научнэ зэхыхэр темэ ин гъэ-шIэгъоныр кызыуиухэу гъэп-сыгъэ. Доклад ыкIи кыIоты-кIын 30 фэдиз кышIащышIт.

Шыф лъэпкъ зэфэшхъафхэр зэрэшIэнхэм, зэрэлтытэнхэм, зэгурылонхэм научнэ еджэнхэр тегъэпсыхыагъэх. Мэхъанэ зилэ мэфэкI Iофтхъабзэр непэ, жьо-ныгъуаклэм и 18-м, аублагъ. Ащ ехыллэгъэ тхыгъэ джыри тигъэ-зет кыхыашт.

ДЗЭУКЪОЖЬ Нуриет.

ЯшIэныгъэхэр аушэтыгъэх

Адыгэ Республикэм хэдзын-хэмкIэ и Гупчэ комиссиерэ АР-м гъэсэныгъэмрэ шIэны-гъэмрэкIэ и Министерствэрэ клэщакIо зыфэхъугъэхэ респуб-ликэ олимпиадэу «ХэдзакIохэм яфитыныгъэхэм япхыгъэ Iо-фыгъохэр» зыфилорэм ия 2-рэ учугъо Мыекъуапэ дэт лицееу N 8-м тыгуасэ шыкIуагъ. Ащ республикэм икIалэхэм ыкIи ирайонхэм кыарыкIыгъэ клэ-лэджэкIо 21-рэ хэлэжыагъ.

— Iофтхъабзэр республикэм ильэси 7 хуыгъэу шызэхэтэщ. Мыщ хэлажэх гурыт еджапIэ-хэм яя 9 — 11-рэ классхэм арыс клэлэеджакIохэр, — кы-Iуагъ АР-м гъэсэныгъэмрэ

шIэныгъэмрэкIэ и Министер-ствэ испециалист шъхъаIэу Хьалэштэ Казбек. — Пшъэ-рыл шъхъаIэу мы зэнэкIо-кIуэм иIэр хэдзынхэм ямэхъа-нэ клэлэцIыкIуэхэм кыагурыгъэ-Iогъэнын, фитыныгъэу яIэхэр агъэфедэн альэкIэу гъэсэгъэн-хэр ары.

Мы мафэм клэлэеджакIохэр зэнэкIокIуэгъэх, хэдзынхэмкIэ шIэныгъэу алэкIэлэхэр аушэ-тыгъэх. Нэужым олимпиадэм текIоныгъэр кышIыдзыхы-гъэхэм ыкIи анахъ чанэу зы-кызыгъэлъэгъуагъэхэм зэхэ-шакIохэр афэгъушIуагъэх, шIу-хъафтынхэр афашIыгъэх.

ШХОНЧЫБЭШIЭ Рузан.

Сыхъат заулэ тешIагъэу кыаубытыгъ

Адыгэ Республикэм хэгъэгъу кIоцI IофхэмкIэ и Министерствэ кызыри-тырэмкIэ, жьоныгуаклэм и 7-м кы-щегъэжыагъэу и 13-м нэс, республикэм бээджэшIэгъэ 86-рэ шызэрахыагъ. Ахэр хуынкIэн бээджэшIагъэу 1, тыгуагъэ-хэу 34-рэ, экономикэм ылтэныкIо-кIэ бээджэшIэгъэ 7, нэмыкIхэри. Законыр зыукъогъэ нэбгырэ 65-рэ правэухъ-мэкIо органхэм агъэунэфын альэкIыгъ, бээджэшIагъэу кызылэуахыгъэр процент 82-м ехъу.

БлэкIыгъэ тхъамафэм республикэм игъогухэм хуыгъэ-шIэгъэ 4 кыатеху-хыагъэу гъогу-патруль кыулыкIуэм

иIофышIэхэм агъэунэфыгъ. Ахэм нэб-гыри 2 ахэкIодагъ, нэбгыри 5-мэ шъобжхэр атешагъэхэ хуыгъэ. Ешъуа-гъэу рулым кIэрысхуу водитель 20 кы-убытыгъ.

Мы мафэхэм пчэдыжыым сыхъатыр 4.00-м адэжэ ильэс 30 зыныбж хуыль-фыгъэм полицием иотделэу Джэджэ районым шыIэм идежурнэ часть зы-кыфигъэзагъ. Ащ кызыриIуагъэмкIэ, таксистэу Iоф ешIэ. Мы пчэдыжыым иавтомобиль кытIысхыагъэр станицэу Джэджэ нигъэсынэу шытыгъ. Ау гъо-гум тетэу кыачъэхэзэ, кыдысыгъэм ошIэ-дэмышIэу шъэжыер кырипхъо-

тыгъ ыкIи ыгъэшынэзэ, автотранспор-тыр шIурифыжыи, зигъэбылтыжыыгъ. Мы бээджашIэм правэухъумэкIо орган-хэр псынIкIэу ыуж ихъагъэх ыкIи опе-ративнэ-лтыхъон Iофтхъабзэу зэхаша-гъэхэм яшIуагъэкIэ, бээджэшIагъэр зе-зыхыагъэр агъэунэфын альэкIыгъ. Сы-хъат заулэ тешIагъэу ыпэкIэ хъапсым дэсыгъэ клэлакIэу ильэс 24-рэ зыныб-жыер полицием икыулыкIушIэхэм кы-убытыгъ, ышIагъэми ар еуцолэжыыгъ. Уголовнэ Iоф кызылэуахыгъ, уплэ-кIунхэр макIох.

Кошхъэблэ районым шыпсэурэ хуыль-фыгъэм джырэблагъэ уголовнэ Iоф

кыфызэIуахыгъ. Зэрагъэунэфыгъэм-кIэ, Шэуджэн районым ит фермэ горэм ащ Iоф щышIэщтыгъ. Оперативникхэм кыалэкIэхыгъэ кыэбарым ишыпкыагъэ ауплъэкIуэ а чIыпIэр кызылтыхъум, гъэбылтыгъэу клэп грамм 850-рэ кыа-гъотыгъ. Ильэс 35-рэ зыныбж хуыль-фыгъэм а наркотикхэр зэрием еуцолэ-жыыгъ, еж ышъхъэкIэ ыгъэфедэн гу-хэлъ иIагъэу полицейскэхэм кыариIуагъ.

ЫпэкIэ ащ бээджэшIэгъэ пчъагъэ зэрээрыхыагъэм пае мызэу, мытIоу уго-ловнэ пшъэдэкIыж рагъэхыгъ. Джы законодательствэм диштэу ар агъэпшы-нэшт.

сәфә сәфә сәфә сәфә *Лъэпкь шлэжьымрэ уахътэмрэ* сәфә сәфә сәфә сәфә

Саугъэтыр Улапэ кыщызэлуахышт

Урыс-Кавказ заом илэхъан тичыгу кьэзыухъумагъэхэм, лыхъужъу фэхыгъэхэм афэгъэхыгъэ саугъэт Улапэ шагъэуцу. Кьоджэ Адыгэ Хасэр, лъэпкь юфыгъомэ агъэгумэлыкхэрэр клэщакло ащ фэхъугъэх. Саугъэтым игъэпсын хэлэжъэхэрэм, Улапэ икьоджэ псэуплэ ипашэу Куфэнэ Нурыет гуцылэгъу тафэхъугъ.

— Адыгэ лъэпкыыр дунаим щитэкъухъагъу мэпсэу, — кьелуатэ Куфэнэ Нурыет. — Лъэпкыым итарихъ нахъышлюу тшлэным, блэкыгъэ уахътэр зыпэ-клэкыгъэ цыфхэр нахъ лъэшэу дгъэлэплэнхэм, тиныбжыкхэр лыхъужъхэм ящысэхэмклэ плугъэнхэм афэшл тикъуаджэ шагъэуцурэ саугъэтым мэхъэнэ ин етэты, — ылуагъ ащ. — Уитарихъ дэгъоу умышлэ зыхъуклэ, нэмыкл лъэпкхэм уахэткхуа-нымклэ щынагъо шыл.

Урыс-Кавказ заом шхъэи-хыгъэу тытегушылэныр нахъышлуклэ зылгытэрэ цыфмэ Улапэ сашылуагъ. Адыгэмэ тарихъ

гъогоу кьаклугъэр тиклэлэджа-клэмэ ашлэн фае.

— Тарихъымрэ лъэпкь шэн-хабзэхэмрэ зэгъусэхэу плуныгъэм удэлэжъэныр нахъышлуба?

— Кытхэс лъэпкхэм лы-тэныгъэ афэтэшлы. Адыгэхэм ятарихъ, яшэн-хабзэхэр нахъ кы-хэдгъэщыхэзэ тиныбжыкхэмэ таделэжъэн зыкыфаер икьу фэдизэу кьыдгурылюу сэлъытэ. Илээси 100-м нахъыбэрэ тилъэпкь ичыгу фэзэуагъ. Адыгэхэр ячыгу ращыгъэх, зэо лъэшэу кьарашылапгъэм хэстыхъагъэр нэбгырэ минишъэ пчъагъэ

мэхъу. Тиблэкыгъэ лъэхъан зыфэдагъэр клэлэеджаклоэм ядгъашлэ зыхъуклэ, лъэпкхэр непэ зэпэдгъэуцунхэу, зэщытхонхэу гухэлъ гори тилэп, тилэштэп. Адыгэмэ заужыжыныным фэшл ятарихъ ежъхэми, кьахэс лъэпкхэми ашлэн фае. Адыгэр ичыгу, иунагъо афэбэнагъ. Ти-адыгабзи, тишэн-хабзэхэри непэ кьэтыухъумэнхэр типшъэрылы.

— Ащклэ амалэу цылэхэр шьогъэфедэхэ?

— Израиль ис адыгэмэ яфутбол командэ тикъуаджэ кьаклуи, ныбджэгъу ешлэгъу тифутболи-стхэм адырилагъ. Зэлъэпкыгъухэр зэлъыкхонхэ, зэрэшлэнхэ фаеу кьэтэлэ. Ар дгъэцкхэным пае тиспортсменхэр, культурэм илофышлэхэр нахъыбэрэ зэлъыдгъакохэ тшлэи-гъу. Адыгеим иартистхэр Тыркуем, Германием, США-м, Сирием, Израиль, нэмыкхэм ащылагъэх. Икыб хэгъэгумэ арыс тилъэпкыгъухэр ячыгу кьызыкхонхэклэ, тарихъыр кьэзылотэрэ саугъэтхэр, тиконцертхэр, зэхыхъэхэр альэгъунхэ фае. Адыгабзэм изэгъэшлэнклэ, игъэлэжъэнклэ амалэу тилэр нахъышлюу зэрэдгъэфедэщтым тыпылтышт.

— Улапэ кьоджэ цыклоп. Спорт, искусствэм, нэмыкхэм зафэбгъазэми, гъэхъагъэхэр шьуилэх. Къуаджэм хэхъоныгъэхэр ешыла?

— Къуаджэм унэгъо 448-рэ дэс, нэбгырэ 1365-рэ щэпсэу. 2011-рэ

илъэсым сабий 22-рэ чылэм кыщыдхыгъу. Дунаим ехыжыгъэр нэбгырэ 21-рэ. Колхоз тими-лэжъми, фермерхэм егъэ-жъэлэплэхэр ашыгъэх. Чэми 10 — 20 зылыгъ унагъохэр тилэх. Фермерхэр нэбгырэ 60 мэхъух, ялофшлэнклэ кьахэщырэ 10 — 15, ар бэп.

— Нурыет, Урыс-Кавказ заом лыхъужъу хэлэжъагъэхэм афэгъэхыгъэ саугъэтыр кьоджэ администрациер зычлэт унэм ыпашъхэ цышъогъэуцу. Чыплэм икыхэхын бэрэ шьутегу-щылагъа?

— Нурбий, ар упчлэ дэгъу. Пчэгум имыгыныр нахъышлуклэ зылылапгъэхэм талуклагъ, ау адедгъэштагъэп. Тарихъым плуныгъэ мэхъанэ етэты. Саугъэтыр «гъэбылгыгъэу» тшлэирэп. Мылкъур общественнэ организациехэм кьагъотыгъэми, хабзэм икыулы-кыушлэхэм яшлуагъэ кьамыгъа-клоу слъытэрэп. Тикъуаджэ цышхэу лэнэлэ зэфэшхъафхэм

алухэм макъу кьытагъэлугъэм тегъэгъушлэ. Саугъэтым ыпашъхэ зэрэдгъэдэхэщтым кьы-клэупчлэх, мылкъуклэ кьыхэлэ-жъэхэ ашлэи-гъу. Саугъэтыр кьогъупэ горэм шыдгъэпсы-щтыгъэмэ, цыфмэ уасэу ащ фашлын альэкыштыр нэмыкл хьуштыгъэу кьысщэхъу.

Клэху зэфэхъысыжъ

Саугъэтыр Улапэ зэрэшагъэ-уцурэм теплыгъ. Псэолэшлэху Еутых Арамбийрэ Жбанэ Муратрэ гуетыныгъэ ахэлъэу юф ашлэ-щтыгъ. Адыгэ Хасэм хэтхэу Цышэ Замудинрэ Тыкь Зауррэ пшъэрылы хэхыгъэхэр агъэцкхэ-щтыгъэх. Тыгъуасэ телефонклэ Улапэ тызытеом, Тыкьэ Заур тигъэгъушлуагъ. Саугъэтым игъэ-псын шлэхэу аухышт. Жьо-ныгъуаклэм и 21-м сыхъатыр 10-м кьызылуахын ямурад.

ЕМТИЛЪ Нурбий.

Сурэтхэм арытхэр: Еутых Арамбийрэ Жбанэ Муратрэ саугъэтым ишлын хэлэжъэх, Ку-фэнэ Нурыет клэлэеджакло-хэм, Адыгэ Хасэм хэтхэм гуцылэгъу афэхъугъ.

Сэфэрбый ишлэжъ игупсэхэм агъэлъаплэ

Хэгъэгу зэшхор мэхъаджэу тикъэралыгъо шыклуагъ. Ащ икыныгъохэр зэпачыхэзэ, клэлэ ныбжыкхлэхэр фэхыгъэх, ячлплэ гупсэхэм бэмэ кьагъэ-зэжыгъэп. Азыныкхонхэм яхэ-дэ кьупшъхъу кьагъотыжы-гъэхэр зы чыплэ шагъэтлы-лыгъэх, адрэхэм якъэбар джы кьызнэсыгъэми ялахыл гупсэ-хэм амышлэу уахътэр макло.

Джащ фэдэу илээс пчъагъэхэм кьаклоцл Мыекъяуапэ шып-сэурэ Хьатхъоху Рэщыдэ иуна-гъо хэтыгъ. Сэфэрбый заом хэклодагъэу ишхъэгъусэу Гоцэ-унае 1942-м макъэ кьызыра-

гъэлугъэм кьыщегъэжъагъэу икьэбар горэ унагъом зэхихыным клэхъопсыщтыгъэх. Хьатхъоху Сэфэрбый Алэджыкыо ыкьом ихэдэ кьупшъхъэхэр кьагъоты-жыхи агъэтлылыжыжыгъэми амышлэу илээсыбэрэ хэтыгъэх.

Блэкыгъэ илээсым ащ икьэ-бар тигъэзет кьыхиутыгъагъ, клэлэу шьугу кьэзгъэкыжыын. Интернетыр кьызфигъэфедэзэ, Рэщыдэ иклалэу Адамэ УФ-м оборонэмклэ и Министерствэ исайт хахы, ятэжъ ылкыуацлэ, ыцлэ щылъыхъуэ, ащ фэгъэ-хыгъэ кьэбарыр кьыхигъотагъ. Кьызырэрчлэкыгъэмклэ, Пюпсэ

районым иселюу Шаумяным игуп-чэ 1975-рэ илээсым нэбгырэ мини 2-мэ кьащафызлуахыгъэ саугъэтым я 56-рэ стрелковэ пол-кым хэтыгъэ Хьатхъоху Сэфэр-бийи ахэтхагъ. Ар Теуцожь рай-онным итыгъэ къуаджэу я 2-рэ Едэпсыкыуае кьышхыгъу. Ыкыоу Рэщыдэ кьалотэжъу зэрэзэхихыгъэмклэ, 1939-рэ илээсым фин заор клозэ, дзэ кьулыкыум ащэгъагъ. 1941-рэ илээсым Нижне-Баканскэ иапэрэ зэо гъогухэр щыригъэжъэгъагъ, нэужым илээуж ашлэклоды-гъагъ.

Джы гъэрэклэу, мыгыи Хьат-хъохъухэм яунагъо Теклоныгъэм и Мафэ тефэу Сэфэрбый ишлэжъ агъэлъаплэу икьэ маклох. Мы илээсым жьоныгъуа-клэм и 9-р селюу Ша-умяным зэрэщыха-гъэунэфыкыгъэр лъэшэу ыгу рихы-гъэу Рэщыдэ кьыт-филоагъ.

— Кьоджэ псэ-уплэу Шаумяным мэфэклэр клэраклэу щызэхашагъ, — ело

ащ. — Торже-ственнэ зэхыхъэм Шаумян админи-страцием ипа-щэу Гарет Коч-ян, музеюу кьы-щызэлухыгъэм ипашэу Елена Мирджановар кьышчыгушыл-гъэх, клэлэеджа-кхонхэм зэо орд-хэр, усэхэр кьа-луагъэх. Заом хэклодагъэхэм ясаугъэт кьэбзэ-лэабзэу алыгъ, лъэплэх, мы мафэм имызакоу, нэмыкл уах-тэми кьэгъагъэхэр бэу клэ-ралъхэх. Зэрэхабзэу, дзэклэп пцэрыхъаплэр зэлухыгъагъ, пластэми, аркь грамми 100-ми хэлэнхэ амал кьеклолэгъэ пстэ-уми ялагъ. Хьэклэ лъаплэу кьы-рагъэблэгъагъэхэм ащыщых Хэгъэгу зэшхор иветеран нэ-бгыри 3-у кьыдэнагъэр: Гавард Арутунян, Ермант Мадилан, Ва-сильи Билинкиныр.

Джащ фэдэу Хьатхъоху Рэ-щыдэ кьытфилотагъэхэм ащыщ заом хэклодагъэхэу зисурэт кьагъотыгъэхэм аллее дахэ кьазрафызэлухыгъэр. Пюпсэ районым, зэо-банэ зыщыклогъэ ичлплэхэм ныбжыкхлэ лы-хьокло отрядхэм юфтхэбзэ гъэ-нэфагъэхэр ащызэрахъэх, икы-гъэ илээс закръор пштэмэ, нэ-бгырэ 51-рэ кьагъотыжыгъэу хьарзынэщым хатхагъэх.

Хэгъэгунэфыкыгъэм шлэи-гъу, ащ фэдизэу тинахыжъхэм

яшлэжъ агъэлъаплэу, лыхъужъ-ныгъэу зэо мэхъаджэм щызэра-хъагъэр алыгътэ, ашлогъэ-шлэгъонэу лыхъон юфшлэнхэр резыгъэкхонхэр ныбжыкхлэхэм щытхъур атефэу сэлъытэ.

Хьатхъохъухэм яунагъо щы-сэтэхыплэу кьэбгъэлъагъомэ хьушт. Сыда плэмэ Рэщыдэ ятэклэ зэшыхэм атекыгъэхэм ябынхэр ягъусэхэу, клэлэцлы-кхухэри зэрэхэтхэу, ятэжъэу Сэфэрбый ишлэжъ агъэлъаплэу икьэ гъэ кьэс маклох. Кытклэ-хъухэрэ ныбжыкхлэхэм яхэ-гъэгу шлу альэгъоу плугъэнхэр, тарихъыр зэрэбгъэшлэн фаер, ма-мырныгъэ щылаклэу джы тилэр кьытфэзыхыгъэхэр ащымыгъу-пшэнхэу зэрэщытыр ахэм кьа-гурэлэ ыкли ллакьом иныб-жыкхлэхэр а лъагъом зэрэтыра-щэштхэм ыуж итых.

ГЭШЫНЭ Сусан.

Сурэтхэм арытхэр: Хьат-хъоху Рэщыдэ; заом хэкло-дагъэхэм ясаугъэтэу Шаумя-ным дэтым Хьатхъохъухэм яунагъо клэрыт.

НЭТХЬО Разыет:

«Амалэу сиІэмкІэ цІыфхэм садэІэпыІэшт»

Нэтхьо Разыет Хьамедэ ыпхьум Урысые Федерацием и Къэралыгъо Думэ идепутатэу Іоф зишлэрэр мэзипл хьугъэ. Ар Адыгеим кызыкІокІэ, къалэми республикэми цыфхэм защыуегъакиэ, зыгъэгумэкирэ Іофыгъохэр, амалэу илэхэр ыгъэфедэхэзэ, зэрэзэшІуихыштхэм пыл. Гъэзетеджэхэм зэрашлэнэу Разыет иІофшІэн зэрригъэжыагъэр, гухэлъэу илэхэр, зыхэхьэгъэ Комитетыр ыкІи ар зыпыл Іофхэр тизэдэгущыІэгъу кыщедгъэІотагъэх.

икъоу амыгъэунэфыгъэу зянэ кышыхьурэр федеральнэ институтым дгъэклоньш, идиагноз икІэрыкІэу шауплгъэклүшт, зэрелзэхэрэ шІыкІэм щыкІагъэ иІэмэ кыагъэнэфэшт.

— **Зы мафэки, зы мазэ-кли зэшІопхын умылгъэ-кІышт Іофыгъохэми цІыфхэр агъэгумэкІых. Ахэм ащыц Шэуджэн район сымэджэщым изытети, цІыфхэм ялэ-зэшт врачхэр зэримы-кьухэрэри. Унашъо горэ мыщ щышъушыгъа?**

— Сымэджэщым тышылагъ, хирургиемкІэ отделениер зэфашІыжыныу зэралорэми тытегушылагъ. Сымаджэу мыщ чІэ-лыр мэкІэ дэд, цІыфхэм яІзэн-хэу амал зэрэмыІэм фэшІ нахьбэр республикэ сымэджэщым макІо. АхэмкІи районымкІи мы Іофым мэхьанэшхо зэри-Іэр кыдэтлгыт, ащ иІофышІэ-хэм залудгъэклэн зэхьум АР-м псауныгъэр кьэухьумэгъэнымкІэ иминистри, район администрацием ипащэ игуадзи, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатэу районым щыпсэухэрэм хадзыгъэхэри зэдгъэгъусэ-гъагъэх. Отделением Іутхэм та-ІукІагъ, къалорэмэ тядэІугъ.

Сымэджэщыр зэфашІыштэп, ау отделением инеушырэ шыла-кІэ хьуштыр ежьхэр ары зыІэ илгыр. Сымаджэхэр кыздэмы-кІорэ отделениер хабзэм ыІыгъэ зыпыштыт. Ау цІыфхэр Іуагъэ-кІыныу хьумэ, рабочэ купэу профсоюзым, район администрацием ыкІи АР-м псауныгъэр кьэухьумэгъэнымкІэ и Министертвэ иІофышІэхэр зыхэ-хьаштхэм, пенсиом нэмысыгъэ-хэр гъогум кызырэтемынэнхэу, хэклышІу агъэфедэштхэм тары-гушылагъ.

— **Разыет, уминистрэ-ныр ара, хьауми уде-путатыныр ара нахь кьиныр?**

— Узпыл Іофыр бгъэцкІэ-нэу уфамэ, тыдэ ушыІэми, ар зэрэлгыбгъэклотэшттым улы-лышт. ЕтІани зэкІэми ІэпыІэ-гъу узрафэмыхьушъуштыри цІыфхэм кьагурыІонэу сыфай. Сэ ахьщкІэ садэІэпыІэнэу фонд сиІэп, ау цІыфым хэбзэ гъэуцу-

гъэхэр аукъохэзэ мытэрэзэу кыдзэкІуагъэхэмэ, иІоф икъоу зэхамыфыгъэмэ, ахэр гъэтэры-зыжыгъэнхэм сыпыл ыкІи сы-пылгышт, амалэу сиІэмкІэ, цІыф-хэм сишІуагъэ язгъэклгышт.

Іоф кьинхэр зэшІохыгъэнхэм пае министрствэ зэфэщыаф-хэм, департаментхэм сачІэхэ, Іофыр зэрэзэшІотхышттым сы-пыл.

— **КьыпІукІагъэхэм анахь Іофыгъо кьинэу къалэты-гъэхэм ащыц Шэуджэн районым ит кьутырэу Хапачевым щырагъэ-жъгъэ еджапІэм ишын иІгъэсипшІ хьугъэу зэ-рамыухьурэр. АщкІэ о уиелпыкІэхэр сид фэ-дэха?**

— Непэ еджапІэм щеджэрэ сабийхэр кьуаджэу Хьатыгъу-жыкьуае къашэхэзэ сымэджэ-щыр зычІэтыгъэ унэжыым зэрэ-щырагъаджэхэр кысфалотагъ. ЕджапІэу рагъэжыгъагъэм библиотеки, кІэлэцІыкІу ІыгыпІи хэтынхэу кыдилыгъэштгыт. Ащ ишІын зэраухын ахьщэ район ыкІи республикэ бюджетхэм яла-гъэп, афэухыгъэп. Джы псэолъа-пхэхэм ауасэ инэу зэрэхьуа-гъэр зэкІэми ашІэ. Арыш, про-граммэу «Урысыем и Кьыбл» зыфилорэм еджапІэм иухын зэрэхэдгъэфэшттым тыпылгышт, кьэкІорэ иІгъэсым федеральнэ бюджетым ащ пае ахьщэ кьы-хэгъэІынэу тыкІэлъэІушт.

— **Разыет, кьыпІукІэ зышІоигъохэм сьидэу-штэу укьагъотышта?**

— СиІэпыІэгъухэм ятелефон иномерыр 52-14-16. Ащ кьыте-охэмэ хьушт, шІэхэу Интернеты-ми сайт кьышчызІэусхышт. Ащ-кІи упчІэхэр кьысфигъэхьынхэ аІгъэклгышт. Адыгеим ськызы-щыкІорэ уахьтэми фаем зы-кьысІуигъэкІэшшут.

— **ХэдзакІохэм ягумэкІы-гъохэу кьыуахьылэхэ-рэмкІэ ІэпыІэгъу уафэ-хьушъуным диштэу пса-уныгъи, шІоигъоныгъи, амали сыдигъуи уиІэ зэ-пытынхэу пфэтэлэ.**

— Тхьауегъэпсэу.

ДэгушыІагъэр
ШЪАУКЪО Аслъангуаш.

— Разыет, зэкІэмэ апэу Къэралыгъо Думэм иде-путатэу узэрэхадзыгъэм-кІэ тыпфэгущо. Цыхьэ кьыпфэзышыгъэ хэдзэ-кІохэр кьызэрэпщыгу-гьыхэрэр кьэбгъэщып-кьэжыныу, Іофыгъо зэ-фэщыафхэу зыгъэгум-экІыхэрэм язэшІохын укьыхэлжээнэу кьыт-щэхьу.

— Тхьауегъэпсэу, сигуапэ. Кьызэрэщыгугъыхэрэр кьыз-гурэлэ, Іофыр зэрэгъэцкІэ-щтым сыфхьазыр, кьыздэхьу-нэу сэгъуэхэ.

— **Узэхьагъэхэм, уипшъэрылхэм, Іофыр зэрэбгъэжыагъэм нэІуасэ тафэшыла.**

— Сэ сыдигъуи хэбзэгъэцэ-кІэклэ органхэр ары сызыхэты-гъэр, джы сызыхэт Къэралыгъо Думэм, ащ елгытыгъэмэ, Іофэу щызекІорэр нахьыб. Цыфхэм япсауныгъэ кьэухьумэгъэным пыл Комитетым сыхэтэу ар нахьышІу шІыгъэным фэгъэхьы-гъэ законхэр, цІыфхэм, пред-приятнехэм, обществэ зэфэ-шхьафхэм къалэтырэ Іофыгъо-хэр кыдэтлгытгъэхэзэ, зэхэтэфых, Іоф адэтэшІэ. Икъоу дгъэхьазы-рыгъэхэ хьумэ, лыгъэгъэІуатэ-хэш, пленарнэ зэхэсыгъом хэ-тэлхьэх. ЩыкІагъэхэр яІэхэмэ, зэкІэтэгъэклэжыых.

Законотворчеством тызэрэпы-лым нэмыкІэу, зэхафырэ Іофы-гъохэм яхьылагъэу, Комитет зэ-фэщыафхэм яІофшІэн тыхэлэ-жъэ. «Іэнэ хьураехэр», зэхэсыгъо зэфэщыафхэр, зэфэхьысыжэ зэлукІэхэр зэхэтэщэх. Парламент-скэ едэлунхэм тахэлэжъэ, Іофэу зэхэтфырэм елгытыгъэу Парла-ментыр кьедгъэблагъэу мэхьу.

Межпарламентскэ Ассамбле-ем и Постояннэ комитетэу Іоф-шІэнымрэ социальнэ Іофыгъо-

хэмрэ афэгъэзагъэм сыхэт. БэмышІэу Санкт-Петербург ми-грацием епхыгъэ Іо-фыгъохэм тызщатэгущыІэгъэ зэхэсыгъо комитетым щызэхы-щэгъагъ. Ащ СНГ-м хэхьэрэ хэгъэгухэм яІыкІохэри кьыхэд-гъэлэжыагъэх.

— **Цыфыбэ зыгъэгумэ-кІырэ Іофыгъохэр шы-Іэх. Ахэм ащыщхэр о узыхэхьэрэ комитетым щызэхафхэу кьыхэ-кІыгъа?**

— БэмышІэу сыхьатыр зэрэ-зэкІагъэклэжыгъэм цыфхэм япсауныгъэ зэрар кьыфехьымэ тытегушылагъ. Врачхэм, шІэны-гъэлэжыхэм, психологхэм, цы-фэу кьытфатхэхэрэм къалохэрэм тядэІугъ. ІофыгъомкІэ законо-проект тшыгъэ, ащ Къэралыгъо Думэм изэхэсыгъо щытедгъэгущыІэштых.

Ащ нэмыкІэу, кьуаджэхэм адэс цыфхэм япсауныгъэ икъоу кьэухьумэгъэным фэшІ сымэ-джэщхэр кьызэтэгъэнэгъэнхэм ыкІи ахэм языхэт нахьышІу шІы-гъэным пае еклэІаІэу Іофым иІэхэм тизэхэсыгъо тащытегу-шылагъ. Ащ цыфыбэ кьыхэд-гъэлэжыагъ, агрокомплексымкІэ, чыпІэ зыгъэлорышІэжынымкІэ комитетхэр, УФ-м мэкъу-мэ-щымкІэ, псауныгъэр кьэухьумэ-гъэнымкІэ министрствэхэр кьедгъэгъэблагъагъэх. КъаІуа-гъэхэр зэфэтхьысыжыгъэх, Іо-фыр лыгъдгъэклотэн тыгу хэлъ.

— **Цыфхэм узчалукІэрэ чыпІэ гъэнэфагъэхэр шыІэхэ? Адыгеим бэрэ укьаІоэзэ пшышта?**

— Москва, В. Путиным ипри-емнэ (тичэзыу кьэсымэ) цыф-хэм тащыІокІэ. Депутат пэпчэ зыщыхадзыгъэ чыпІэм кІо-ныш, мазэм зы тхьамафэм цыфхэм аІукІэныр пшъэрыл

шхьаІэу иІ. Сэ ящэнэрэу тирес-публикэ сыкъэкІо, Мыекълэпэ, Шэуджэн, Джэджэ районхэм цыфхэм сачыІукІагъ.

— **Анахьэу цыфхэр зы-гъэгумэкІыхэрэр, зигу-гъу къашихэрэр сид фэдэ Іофыгъоха?**

— Псауныгъэм икъэухьумэн сэ нахь сыфэгъэзагъэти, а лъэ-ныкълэпэ нахьыбэу упчІэхэр кьысатын сшІошІыгъ, ау зэхэдз амышІэу, хэти зыгъэгумэкІырэ Іофыгъохэм кьатэгущыІэ. Зы-кьысІузгъэклэжыгъэм нахьыбэу къалэтыгъэхэр псэупІэ зэрямы-Іэр, пенсиер зэрэмакІэр, ІофшІа-пІэхэр зэрамыготыхэрэр, меже-вание зэрашІырэ шІыкІэм зэри-мыгъэразэхэр, сэртажыр, мед-страхованиер, Ізэгъу уцхэр, нэ-мыкІэхэри арых.

— **УишІуагъэ зэбгъэкІы-гъэхэр шыІэхэ?**

— ШыІэх. Мары Джэджэ районымкІэ псэупІэІумэ адэс цыфхэм коммунальнэ фэлэ-фа-шІэхэм ауасэ щатынэу почти банкомати ямыІэу кьытэтхьа-усыхьылагъэхэти, Сбербанкым итхьаматэ ІэпыІэгъу кьыпфэхьуи, жьоныгуакиэм зы банкомат, иІгъэсым ыкІэм нэс ятІонэрэр афагъэуцунхэу тызэзэгъыгъ.

Дзэ кьулыкълэу ипсауныгъэ зэщыкьуагъэу кьыкІыжыгъэ кІэлэ ныбжыкІэу зитхыкьуп-шхьэ ыгъэгумэкІырэр, АР-м псауныгъэр кьэухьумэгъэнымкІэ и Министертвэ тилэпыІэгъоу, къалэу Кисловодскэ вертебро-неврологиемкІэ клиникэу зэрэ-дунаеу щызэІыащІэрэм дгъэклэ-нэу дгъэгугъагъэ. Министерт-ствэм лъэлэу тхылыр Москва ыгъэхьыгъах, сымаджэм ичэ-зыу кьызысыкІэ, путевкэр кьы-ратышт. Сабый сымаджэу зиуз

Мафэр дгъэунэфы тшІоигъу

Дунаим гъэшІэгъонхэр щэ-хьух. ЗыкІи зэмыпхыгъэхэ хьу-гъэ-шІагъэмэ ащыпэхэр зыгорэ-уштэу зэхэщыгъэхэу кьычІэклы. БэмышІэу «Адыгэ макъэм» адыгэ (шапсыгъэ) быракъыр Тифлис кьызырэрэхыжыгъа-гъэм, ар кьэзыхьыжыгъагъэхэм якъэбар, ащ фэгъэхьыгъэу Афы-псыпэ джэгущо зэрэщашІыгъа-гъэм яхьылагъэу кьыхиутыгъа-гъэм гукъэкІыжхэр сигъэшІы-гъэх. А джэгум «хэгъэгъу джэгукІэ» еджэгъагъэх. Ащ фэгъэ-хьыгъэ кьэбар горэмэ защыз-гъэгъуазэ сшІоигъоу бэрэ сы-лгыхьуагъ, цыпэ зырызхэри кьыслыІэхэу хьугъэ. Джэгур

1926-рэ иІгъэсым зэрашІыгъа-гъэр кьэзыушыхьатыр тхыгъэ-хэри кьыспэкІэфагъэх, ау ар мазэу, мафэу зыщылагъэр згъэунэфын слъэкІыгъэп. Арэу-штэу ащ сызыкІышыгъагъэми ушхьагъу гъэнэфагъэ иІ. Сянэу Тэу (Джарымэкълэм япхьу) Къэ-ралхьан а джэгур зыщырагъэ-жыгъэгъэ мафэм кэхьугъ, цІэу фаусыгъагъэри ащ епхыгъ.

КьызыралотэжыерэмкІэ, а джэгум хэтынхэу пшъэшъэ да-хэхэу, цІэрыІохэу, кьэшъуаІо-хэу чылэмэ адэхэр тачанккІэ аІыкІохэзэ кьыхащыхи джэ-гум ращэлІэгъагъэх. Ащ фэдэ чылэ зэпблагъэхэу Гьобэкъуае,

КъунчыкълэуаІэ, Джэджэхьа-блэ ащыц пшъашъэу джэгум ащэштхэр ДжэджэхьаІэ, сянэ ышишмэ адэжэ, шаугъоигъа-гъэх. Ащ тефэу сянэ янэ Джа-рымэкълэ Фатимэт зэпкьаджэу цыгыгъэти, хьушъэн ихьагъ. Са-быир кьэмыхьуэз пшъашъэхэр ращэжыэштхэти, Гьобэкъуае кьырашыгъэ пшъашъэм къари-Іуагъ: «Пшъэшъэжыкы кэхьумэ, Къэралхьан фэсэусы, хэгъэгъу (кьэрал) джэгум тэкІо, ащ тефэу сабыири кэхьушт. Хьугъэ-шІэ-гъитІум зэпхыныгъэ горэ яІэ хьушт».

Пшъэшъэжыкы кэхьугъ, Къэ-ралхьани фаусыгъ. Ащ ыуж

илъэс 86-рэ тешІагъ. Сянэу а цІэр зыфаусыгъэр ыныбжэ икъуи унагъо ихьагъ, сабий хьушъэу (адыгэмэ цыф пчъагъэр алгытэ-рэп) сятэу Тэу Ахьмэдрэ ежыер-рэ тызэдапІугъ, тызэдагъэсагъ, тырагъэджагъ, унагъохэр тшІэ-нымкІэ кьыдделэагъэх. Тянэ-тятэ-хэм тафэразэу, гъогу занкІэу тызтырагъэуцагъэм дэх тимыІэу тырэкІо, шхьхаджэ сэнэхьатэу хи-хыгъэмкІэ лэжыагъэ е мэлэжэ. Ар зыкІаслорэр пенсиом кІуагъэ-хэри кьытхэтхэш ары. Джащ фэдизэу охьабэ тешІагъ а хьу-гъэ-шІагъэм.

А джэгум хэлэжыагъэ е зы-лгъэгъугъэ щымыІэжыныкІи хьун.

Ау ащ икьэбар зэхэзыхыгъэу зы-шІэхэрэм сятэІу сшІоигъу. Зы-тхыгъэ горэми хэзгъотагъэп джэ-гур мафэу зыщырагъэжыгъа-гъэр. СшІэрэ закъор иІгъэсэу ыкІи мазэу зыщылагъэр ары. Гъэзетым кьыхиутыгъэм кьызы-рэщІорэмкІэ, а лэжыаным кьы-дкІыштыгъэ адыгэ гъэзетым, мэкъуогъум (июным) и 28-м кьытырадзагъэм, а хьугъэ-шІа-гъэм ехьылагъэу статья кьыхьэ-гъагъ. А мафэр зыдгъэунэфкІэ, тынэ кьызышхыгъуэр тшІэшт. ИІгъэсыбэм тынэ кьызышхыгъэу хэдгъэунэфыкІыштыгъэр нэмыкІ мафэми, ар опсэуфэ джы кьэна-гъэм имэфэкІ зытефэрэ мэфэ дэ-дэр фыхэдгъэунэфыкІын тІгъэ-кІышт.

ХЪАУДЖЪО Сар.
к. Мыектуапэ.

Хэгъэгъу ззошхор зауhyгъэр ильэс 67-рэ хьугъэ

Шьуабэу зэхэлъ мэфэкл

Щыфлэпкъымклэ мамырныгъэр пстэуми анахь лъап. Жьоныгъуаклэм и 9-р — Теклоныгъэм и Мафэ ары зыгъэинырр.

Тикъэралыгъошхоу Урысыеми, ти Адыгейи шьуабэу зэхэлъ мэфэклъыр мыгъи игъэклотыгъэу ащэгъэмфэклъыгъ. Лыузыр, гумэклыр, гукъаор, кьиныр, нэпсыр ыкли гушлуагъор зэфэдэу хэгъошгъэ мы гуимыкыжъ хьугъэ-шлагъэм. Теклоныгъэ псынклэ хьурэп, ау уинасып кыыхъэу теклуагъэмэ — плогъэжыгъэ. Заор зынэсыгъи (хэтыпагъи), зымылэгъугъи, ащ илэмэкъэ-лэмэкъэ ягъэ-шлэжыныу щымыгъэу шыгъуаз. Ащклэ патриотическэ плуныгъэу зэшлуахырэм — тхыльхэм, кинофильмэхэм, орэдхэм, къаштэм, нэмыкл искуссствэ лэпкъхэм лэшэу яшлуагъэ къэкло.

Хэти зэрэфэамалэу заом ынэгъу, ащ имэхъэджагъэ, пшым ижъалымагъэ, хьазабым хэ-

тыгъэ цыф миллион жьугъэхэм, чьыли, лайи ямылэу ильэ-сиплым ехъум ззо мэшлэхор зэпызычыгъэхэм яобразхэр мы ильэс фыртынэхэм ятемэ зэрилэкъэу къетхы, къелуатэ, лэпэкъэ егъэчъы.

Ухэгъэгоу, улъэпкъэу, уцлыфэу ушылэ пшлоигъомэ, уиблэкыгъэ пшлэн фае, джащыгъум плъапсэ къэуухъумэжып плъэкышп.

Жьоныгъоклэ мэфэклъышхом ифэмэ-бжымыэ джыри бэрэ танэлъ итышт, хэти фэлъэкы-рэмклэ зышхъасыжыгъэп: къэгъэлъэгъон зэфэшхъафхэр, зэлуклэгъухэр, гукъэкыжъ зэхэхэхэр, конференциехэр зэхашагъ ыкли зэхашэ.

АР-м исурэтышхэм зэбгъэпшэн щымылэ мэфэклъым — Теклоныгъэшхом и Мафэ ясу-

рэтшыгъэхэр фагъэшшоагъэх, къэгъэлъэгъон бай агъэхъазы-рыгъ, къызылуахыгъ. «Русь. Отечество. Великая Победа» ащ зэреджагъэхэр. Иофшлэгъи-шэ ащ къышагъэлъагъо. Ахэр заом хэтыгъэ ветеранхэм, ззо илгъэхэм зисабыгъо тефагъэхэм, заор зыуцужыгъэ дэдэм ыкли ззо ужым къэхъугъэ лэп-ласэхэм ашлэгъэх. Сурэтшыгъэ пэпчъ заом итемэ хэти зэрэ-зэхилэрэр хэолъагъо. Къэгъэлъэгъоныр шьуабэу зэхэлъ: гъуапчэ, шлуцлэ, ежъаштэ, шхъуантлэ, куплэ, фыжы, шэлъышхъо-гъожъ шлэт, плъыжы, нэфы. Зымы хэклуаклэ-хэрэп заор зынэгъу клэкыпа-гъэхэм ясурэтхэр. Ащклэ Пу-желевым илофшлагъэхэр а охтэ хьазабыр анахь къызыло-тыклхэу гъэпсыгъэх. Къэгъэлъ-

гъоным Иофшлэгъэ дэгъухэр хэлажъэх. Гу зылъыуагъатэ Къат Теуцожъ исурэтэу «Агъэ-клуатэх», Лэупэклэ Нурбий ятэу Хьазизэ иззо гъогухэр къызышрилотыкыгъэхэм, Ты-гъужъ Махьмудэ, Бырсыр Абдулахъ ялэшлагъэхэм. Ахэр мы тхъамыклагъом гуклэ лъыдсы-гъэх. Къэгъэлъэгъоным зэфэдэ-клэ цыфлэпкъым охтэ гъэ-нэфагъэм кьинэу клэхэкыгъэр къышрилотыкыгъэ, тарихъ пы-чыгъор сурэтхэм къырагъэлъэ-гъукы.

Сыдэуштэу ухэтми пщыгъу-пшэна псэ хые минишгъэхэр зыдэзыхыгъэ ззошхор?! Ауми хьазабыр апэклэкли, цыфхэм алотэжыгъэ. Кьиныр, гушлуа-гъор — бэп ащ азыфагур. Уинасыпмэ, Тхэр къыпфэусэн. Къытклэхъухэрэ лэужхэми

ашлэ заом ышэо зыфэдэр — зэрэлугъуашьор, зэрэшлуцлэр — щылэклэ гупсэфыр зэригъэ-ушлункырэр. Зэралэкъэу ат-хы ежъ-ежъырэу усэхэр, рас-сказхэр, сочинениехэр, ззо темэмклэ лупклэ еджэнымклэ зэнэкъокъухэм пэрытныгъэр къашыдакы. Хэгъэгум иблэ-кыгъэ ашлэлоф, агу ахэми ефызыжы — а зэклэмклэ яшлу-лэгъу нахь къэнафэ, ежъхэри нахь егъэлъэшых.

Джары Мамырныгъэм, ошго къаргъом, чыопсым идэ-хэгъэ-къэбзагъэ ыкли цыф лэпкъ зэфэшхъафыбэу ти-хэгъэу, тиреспубликэ ащыпсэ-ухэрэм яззгурылоныгъэ уары-гушхон, уафэсакъын, уасэ зэря-фэшлуашэу закыфэпшлэн фаер.

Пщэнэуи, пщэфынэуи шы-мыт Мамырныгъэр зэрэты-ухъумэшттым ренэу тыналэ те-тэжъугъэгъэт.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Щылэныгъэм фиплугъэх

Клэлэгъадж! Зы сэнэхъат гори клэлэгъэджэ сэнэхъатым фэбгъэдэн, ебгъэпшэн плэ-кышптэп. Ар зэклэмэ анахь лъап, анахь кьин, анахь дах, етлани жьы мыхъурэ сэнэхъат. Джары хэти иклэлэгъаджэ шхъашэ зыкыфишлэрэр.

Апэрэ клэлэгъаджэр! Ар адрэмэ афэдахэл: шлэныгъэм илэгъохэщ, къежэпшлэу пстэуми альянс. Лъэгъохэщэу, апэрэу ушытыныр сыдигъуи псынклэп.

Сэкъурэ Сурэ Хьазрэт ып-хъур нэбгырипшл пчъагъэмэ яапэрэ клэлэгъадж. Ригъэджэ-гъэ нэбгырэ пэпчъ игъашлэ су-рэт дахэу ар хэт, ащ иобраз ыгъэлъаплэу къыздырехъакы, ищылэныгъэ къыфагъэпсынклэ.

1942-рэ илгъэсым жьоны-гъуаклэм и 30-м Тэхъутэмы-кэое районым щыщ къуаджэу Лахъшыкъуае Сурэ къышы-хъугъ. Адыгэ клэлэгъэджэ училищыр, етлэнэ Адыгэ кэ-ралыгъо клэлэгъэджэ институ-тыр къыухыгъэх. Шлэныгъэхэм зыщахагъэхорэ Адыгэ респуб-ликэ институтым илгъэсиблэ щылэжыагъ: клэлэгъаджэмэ яклэлэгъэджагъ. Ау а лгъэхъа-ными сабылхэм апэблэгъэным, ахэм амэкъэ чэф ренэу зэхихы-ным ыгуклэ клэхъопсыштыгъэ. Ары я 4-рэ ублэплэ еджаплэм пэцэныгъэ дызэрихъанэу лэ-натлэр къызыфагъэшшуашэм зи химылухъэу зыклэлуагъэр.

Зэхэщэкло лэпласэу, егъэ-джэн-плуныгъэ Иофым хэшлы-кышхо фызилэ пащэу зыкыи-гъэлъэгъуагъ, еджаплэм ищыт-хъу илгъэситфэ аригъэлъагъ. «Журналхэр аштэхэу клэлэгъа-джэхэр классхэм зарыхъэхклэ сяхъуапсэшттыгъэ, сэ зымы сы-римышыклагъэу къыссыхъу-штыгъэ, шлэни сызыпшылэны сащымыклэшттыгъэм», — ело Сурэ. Аужым ежъ зыфэе дэдэр къыдэхъугъ, сабыймэ шлулэ-гъоу афыригъэр теклуагъ: пэцэ лэнатлэр ыгъэтлэп, ублэплэ классхэр ригъэджэнхэу Адыгэ республикэ гимназием клуагъэ, пенсием оклофэ а сэнэхъатым фэшъыпкъагъ. «Клэлэцыкылухэр

зыщезгъэджэгъэ илгъэхэм нахь сагъэразэу уахтэ къысэ-кыгъэп. Сэ зэрэсплугъэхэм нахь мымаклэу ежъхэми са-плугъ. Зэфэныгъэр, шыпкъэ-ныгъэр, хьалэлныгъэр, нэфэло-ныр ахэслэгъогъэ къодып, а зэклэ къысхагошагъ, сыди-гъуи сызфэсакъыжыныу са-гъэсагъ», — лгъэгъэлуатэ Сэ-кьурэм игушылэ.

Зэклэмклэ егъэджэн-плуныгъэ Иофым илгъэ 35-рэ фигъэхыгъ. Клэлэгъэджэ сэнэхъатыр Тхэм къызыхилхъагъэмэ Сурэ ащыщ. Сабыеу ыпашъ-хэ исыр зыфэдэштыр, щылэ-ныгъэм зэрэхууошттыр зылэ илгыр ежъырэу зэрэщытыр, ны-тыхэм цыхъэ къызэрэфашы-шлэр, къызэрэщыгугъхэрэр зы мафи, зы сыхъати щыгъуп-шагъэп. Урок пэпчъ ушъагъэу, шлуагъэ кыыхъэу, технология-

клэхэмклэ баеу ыгъэпсыгъэх. Клэлэгъэджабэ иурокхэм ачлэ-сыгъ, уроктыклэм фигъэсагъэх. Клэлэгъэджэ шыпкъэм зэри-хабзэу, шлэныгъэ аритын за-къом Сурэ къышыуцугъэп, са-быйхэр ежъ иехэм афигъадэхэу шлугъэм, дэхагъэм, щылэны-гъэм фиплугъэх. Плуныгъэр — о пшхъэклэ узыфэдэр ары: узэрэгъушылэрэр, зызэрэпфэ-рэр, къыошлэкыгъэхэм узэрэ-фыштытыр, нэмыкыбэхэри арых. Ащклэ Сурэ иклэлэплу-гъэхэм янасып кыыхыгъ: шы-сэ афэхъун ялагъ. Ищыгъынклэ зэклужъэу, ынэгъу сыдигъуи зэлыхыгъэу, шхыпэ маклэм къыгъэнурэу, жэбзэ зэгъэкл-гъэм фэлэзэу, зыщышыклагъэм сэмэркъэу дахэр къызыкыуи-хын ылгъэклэу ары зэрэшлэрэр ригъэджагъэхэм, ахэм янэ-ятэ-хэм, Иоф зыдишлагъэхэм.

Сэкъурэм былымтыгъоклэ ылыгъэрэр ныбжыкылэхэм ягъэ-хъагъэхэр арых. Ащ фэдэу зышчыгушлукырэмэ ащыщых Бэджэнэ Аслъан, ащ Кубанскэ технологическэ университе-тыр диплом плъыжыклэ къыу-хыгъ, аспирант, Адыгэ респуб-ликэмклэ «Межрегионгазым» игенеральнэ пащэ игуадзэу Иоф ешлэ; Сихуэ Сюзанэ гимнази-ер дышгъэ медальклэ, етлэнэ лэпкъхэм язэкъошныгъэ и Университет диплом плъыжы-клэ Москва къышхыгъэ ыкли эксперт шхъалэу ащ цэлажъ; Лафшыгъэ Джантэмыр МГУ-м члэхъагъ, ащ члэсызэ Кембридж университетым шеджэнэу рагъэблэгъагъ. Дышгъэ ыкли тыжыпн медальклэ гимназиер къэзыуи щылэныгъэм илгъагъо пыгъэу теуцуагъэхэу, шлур зылэ-жыырэмэ, лэпкъым ищытхъу языгъалорэмэ ащыщых Бэджэнэ Руслъан, Дэкъумэ Асанитэ, Нэгъой Замирэ, Нэгъэплэ Дэанэ, нэмыкыбэхэри.

Мэфэкл мафэхэм ригъэджа-гъэхэр клэлэгъаджэм къыфэ-гушлуагъэх, яхъар рагъэблэ-гъагъ, анахь хъэклэ лъаплэу алытагъ, игушылэ уасэ фа-шыгъ. «Огличиник народного просвещения РСФСР» зыфи-лорэ щытхъуцлэр Сурэ ил. Ау ышлагъэм, ылэжыгъэм елпы-тыгъэм, ар зи арыхэп.

Сэкъурэхэм яунагъуи щысэ-техып. Ишхъэгъусэу Сы-хъатбийрэ ежъыррэ пшъашьэрэ клалэрэ зэдаплугъ. Ыпхъоу Асыет Мыекъопэ музучили-щыр, АКЪУ-м имузыкальнэ факультет диплом плъыжыклэ, аспирантурэр къыухыгъэх. Ыкъоу Муртаз юрист, судым Иоф шешлэ. Сурэ икьорылфэу Алим клэлэеджаклу, Салим, Мадинэ джыри цыкылу. Арышлэ, Сэкъурэр непи клэлэгъадж, ны, ныжы. А гушылэмэ зэклэ къарэкы. Ежъ ицыфышлугъэ, илэдэб-зеклуаклэхэр илфыгъэ-хэм, икьорылфэхэм, инысэу Жанэ ахелъагъошъ, насыпы-шлоу зелыгъэжы.

Сурэ иунагъо исхэр зыфэдэ-хэр къыгъэлъагъоу зы щысэ

къэтхын. Мафэ горэм икъо-рылфэу Алим шагум дэкы-гъэу кушхъэфачэмклэ къы-чыхъэзэ, лалгъэмэ горэ къы-гъотыгъ ахъщи, телефони, до-кументхэри дэлъхэу. Зиплтыхи лэгъо-блэгъум ар зиен фэдэ зыремылгъагъом къежъэжы-гъэу къэкложъэ, телефонэу къыгъотыгъэр къытеуагъ. Псынклэу ар къылэгъыгъ ыкли къыдэгъушылэрэм рилуагъ: «Сэры уилалгъэмэ къэзыгъо-тыгъэр, ау чыжъэу сылукыныу, сымышлэрэмэ адэжъ сыклонэу сянэрэ сятэрэ къысфадэрэ-пышлэ, къыпфэсхыжыпн слэ-кышптэп, о мы адресымклэ укъакомэ, зэклэ бгъоты-жышпт». Къэклуагъэр сэкъат-ныгъэ зилэ лы хэклотагъэу курэжыемклэ зеклоу къычлэ-кыгъ. Шъэожъыер ыгъэгъушлэ шлоигъоу ахъщи, нэмыкл шлу-хъафтын горэхэри къыфишэи-гъэх, ау Алим зи кылихын ыдагъэл. «Оры ахэр зыщыкла-гъэхэр, сэ сызыфаер сянэжърэ сятэжърэ къысаты», — рилуагъ. Алим изеклуаклэ ехыллагъэу гъэзетэу «Советская Адыгея» зыфилорэм Михаил Бурлицкэм (ар ллэу къэклуагъэр ары) тхыгъэу «Молодец, Алим!» зыфилорэр къыригъэхъагъ. А клэлэ хъупхэр Адыгэ респуб-ликэ гимназием ия 4-рэ класс оценкэ дэгъу дэдэ нэмыкл имылэу шеджэ. Иклэлэгъа-джэр Адыгэ Республикэм на-роднэ гъэсэныгъэмклэ изаслу-женнэ Иофшлэу Сихуэ Назрэт Кимэ ыпхъур ары.

Сурэ ныбжъ уцугъэ дахэу жьоныгъуаклэм хигъэунэфы-кырэм пае тэри, Иоф дэзы-шлагъэхэм, тигуапэу тыфэгъушлэ ыкли тыфэлъало иунэгъо зэ-клужъ хъар клонлэнэу, хъохъу дахэ нэмыкл шамылонэу, гъэшлэ клыхъэ хъунэу.

БЛЭГЪОЖЪ Мир.

Адыгэ Республикэм гъэ-сэныгъэмклэ изаслуженнэ Иофшлэ.

Сурэтым итхэр: Сурэрэ ригъэджагъэу Бэджэнэ Рус-лъанрэ.

ШЪЫГЪО МАФЭМ ИПЭГЪОКІЭУ

1864-рэ ильэсым жьоныгъуаклэм и 21-м джы Гъэхъунэ ПлъыжккІэ зэджэхэрэ чыплэм Кавказ заор зэраухыгъэм фэгъэхьыгъэ дзэ парад шылагъ. Темыр-Къоклплэ Кавказым шыпсэухэрэ адыгэхэм ыкли фэшъхьаф лъэпкъхэм арашыллэгъэ заом кышчыдахыгъэ теклоныгъэр пачъыхьадзэм хэтхэм агъэмэфэкІыгъ. Пачъыхьэу Александр II-м Кавказым шылэ урысыдзэм ипашэ фитхыгъэм мырэуштэу кышцел: «Зиусхъан, ллэшлэгъурэ ныкьорэкІэ узэкІлэлэбжымэ Къоклплэ Кавказыр штэгъэным фэгъэхьыгъэ заор рагъэжъагъагъэр уухыныр уинасып кыыхыгъ, джаш фэдэу урыс народым апэу о епІон уфит кытэмьдэлун цыф лъэпкъ Кавказым кызырмиынагъэр».

Пачъыхьадзэм «гъэхьагъэу» илэхэр хэгъэуэфыкІыгъэнхэм фэшл 1864-рэ ильэсым бэдзэогъум и 12-м офицерхэм ыкли ахэм алъыкІомыхьэхэрэм Кавказыр штэгъэным зэрэхэлэжъагъэхэм фэшл къаш гъэнфагъэу аратыштыр кыыхахыгъ. Джаш фэдэу дзэкІолІ кызырэкІохэу ильэс 20 кыулыкъу зыхьын фаехэм а уахътэр ильэси 5-кІэ афагъэкІэкІыгъ ыкли дзэ кыулыкъум хэкІыжхэрэм хэгъэгоу аштагъэм шыщ чыгу Іахь аратзэ ашІынэу рахъухьагъ.

Ахэр зэкІэ лъыгъэчъэ мэфэкІыкІэ плытгэхъ хъушт. Кавказ заом адыгэ лъэпкъым кыфихыгъэ пстэур кылытгъуай, пачъыхьагъу Урысыем ылъэныкьокІэ кыкІыгъэ бзэджагъэр ары лъэпкъыр кІодыкІае зышыгъэр.

Адрианопольскэ зэзэгъыныгъэр зыздашІ нэуж Темыр-Къоклплэ Кавказым гъэпсыкІэу илэ хъугъэр зыфэдэр а чыплэм кыулыкъур шызыхьырэ урыс офицерхэм дэгъоу кыагъурылоштыгъ. Ф. Ф. Торнау, гушылэм паче, мырэуштэу ытхыштыгъ: «1829-рэ ильэсым Адрианопольскэ трактатыр зыздашІым, хы ШыуцІэ Іушъом

АДЫГЭХЭМ КЪАРЫКІУАГЪЭМ ШЫЩ

икъохьэллэ лъэныкьо щегъэжъагъэу Портэ нэс Урысыем ие хъугъагъэ. Ахэм ахэтыгъэх псыхъоу Пшызэрэ хы нэпкъымрэ азыфагу илэ чыгухэр Абхазым икьэралыгъо гъунапкъэ нэсыхъу».

1930-рэ ильэсым Адрианопольскэ зэзэгъыныгъэм кыдылтыгъэхэрэр урыс пачъыхьэм игъокІэ зельгъухэм, адыгэхэр аш зэремыуцІлагъэхэм кыыхэкІэу, Къоклплэ Щэрджэсым урысыдзэхэр ихьагъэх ыкли Кавказ заор нахь Іежыхьэу кызыэкІэнагъ. Урысыдзэм хэтхэм адыгэ къуаджэхэр тырагъэстыкІыштыгъэх, былымхэр ыкли фэшъхьаф мылыкоу унагъохэм ялэхэр атырахыштыгъэх. Кавказ заом хэлэжъэгъэ М. Ф. Федоровым зэритхыштыгъэмкІэ, «1836-рэ ильэсым урысыдзэм адыгэ къоджэ заулэ тыригъэстыкІыгъагъ, а лъэхьаным анахь жъалымыгъэ зезыхъэу зыцІэ ралощтыгъэр Г. Х. Засс ары. 1834-рэ ильэсым кыкІолІ псыхъохэу Пшызэрэ Лабэрэ азыфагу шыпсэурэ адыгэ къуаджэхэм янахьбэхэр аш идзэхэм зэахъутэгъагъэх».

Пачъыхьэ командованием игухэлъхэм кыдалтыгъэштыгъ адыгэ чыгухэм зэкІэ ашыпсэухэрэр гъэкІодыгъэнхэ е а чыплэхэм арыфыгъэнхэ фаеу. А Іофыгъом шыцытегушылэштхэ зэлукІэ кавказыдзэм иглавнокомандующэу А. И. Баря-

тинскэм къалэу Владикавказ цызэхыштыгъагъ. Аш чыгуо аштэштхэм ашыпсэурэ лъэпкъхэм арапсыштым итегушылэн зыцынэхэм, зэлукІэм хэлэжъагъэхэм зэдэгъэштэныгъэ зэрахьмылыр кыэлэгъуагъ. 1864-рэ ильэсым Пшызэ кІыб зэрэщызекІоштхэм фэгъэхьыгъэ планэу зэахъэуцагъэм кышцІлоштыгъ а чыплэм зэкІэ исхэр игъэкошыкІыгъэнхэм фэшл мыщ кыкІэлъыкІорэ ІофыгъуитІур зэшлохыгъэнэу: чыплэу арагъэлъэгъурэм ахэр кошынхэу ыкли урыс пачъыхьэм фэлорышлэнхэу, джаш фэдэу ячІыгу къабгынэныш, Тыркуем кІожьынхэу.

1861-рэ ильэсым имэкъуогъу мазэ псыхъоу Шъачэ джэ абдзахэхэм, шапсыгъэхэм ыкли убыххэм яллыкІохэм язэфсэу шылагъэм чыгуо кыагъэгъунэхэрэр зэкІэ зэхэтхэу хабзэр ашызыгъэзекІон фэе меджлысэу нэбгырэ 15 зыхахьэрэр шызэхъагъагъ. Меджлысыр чыплэ 12-у зэтеуыгъагъ, ахэм муфтийхэу ыкли къадыйхэу ялэштхэр, фэшъхьафхэр агъэнэфэгъагъэх. Ахэм зэкІэми меджлысым пшъэрылэу афишыхэрэр агъэцэкІэнхэ фэагъэ. 1861-рэ ильэсым игъэмафэ меджлысым хэтхэр пачъыхьадзэм икомандование зэдгушцІлэгъоу дашыгъэм шагъэнэфэнэу фэагъэх заом хэмьтэу мамыр ІофкІэ ячІыгухэр зэкІэ къафагъэнэжынынхэу. Пшызэ

шъолъыр дзэу итыгъэхэм япашэу Н. И. Евдокимовым аш фэгъэхьыгъэу лъэлоу ялагъэм шыщ зи къафигъэцкІагъап.

1861-рэ ильэсым иІоныгъо мазэ пачъыхьэу Александр II-р Пшызэ кІыб зыцІлэм адыгэхэм ыкли убыххэм яллыкІохэм зылауагъэкІлэгъагъ. Къушъхьэхэм ашыпсэунхэм иамалхэр къаратхэмэ, Урысыем къушъхьэхьэчІэхэр зэрэфэлорышлэштхэр аш зыралом, урысыдзэм ипашэхэм аlorэр зэкІэ агъэцэкІэн фаеу, ежъхэм рахъухьэрэм зи кымыкІыштэу къариуагъ. КъушъхьэхьэчІэхэм яллыкІохэу Іукагъэхэм аш игъоу къафилъэгъугъ мазэм кыкІолІ абдзахэхэм рахъухьанэу Пшызэ инэпкъхэм якІужыштыгъэ, аш егъашІэми алыгъышт чыгухэр къащаратынхэу, арэуштэу мызекІохэмэ, Тыркуем икІыжынынхэ фаеу. Пачъыхьэм къариуагъэм къушъхьэхьэчІэхэр езэгъыгъэхэп. Аш ыуж заом имэшлэ лыгъэ джыри нахь лъэшэу адыгэхэм ячІыгу кышцызэкІэнагъ.

Пшызэ шъолъыр чыгуо къащаратынэу зыфалохэрэм адыгэхэр езэгъыгъэхэп. Шыпкъэр площтмэ, пачъыхьадзэм икомандование шыщхэми аш кыдырагъаштыгъ. Гушылэм паче, Кавказым дзэу итым ипашэу пачъыхьэу Михаил Николай ыкъом 1863-рэ ильэсым шэкІогъум и 10-м Урысыем идзэ министрэу Д. А. Милютиным мырэуштэу фитхыгъагъ: «Тэрзэу угушылэн хъумэ, къушъхьэхьэчІэхэр зыдэгъэкІонхэу зыфэлорэ чыгухэм ашыпсэунхэ алъэкІыштэп, арыш, а лъэпкъым инахьыбэр ІашэкІэ гъэкІодыгъэн фае унашэу тшыхэрэр агъэцэкІэнхэм фемыжъэхъзэ».

Адыгэхэр фэмыехэу Тырку-

ем зырафыгъэхэ уахътэм хы ШыуцІэ Іушъоу адыгэхэр зышыпсэуштыгъэхэр пачъыхьэ хабзэм концентрационнэ лагеры ышлыгъагъ. КъушъхьэхьэчІэхэр нэкІыплэ ямылэу аш кыгъэнэгъагъэх. Ахэм ашышхэу ллэштыгъэр бэдэд. Гушылэм паче, Новороссийскэ джэ шытыгъэ лагерэу Тыркуем икІыжынын фаехэр зыцаугъойштыгъэхэм 1864-рэ ильэсым адыгэхэм ашыщ нэбгырэ 1480-рэ шагъэтылыгъагъ. Урысые империем а лъэхьаным политикэу зэрихъэштыгъэм кыыхэкІэу Тыркуем икІыжынынхэу ежъэштыгъэ адыгэхэм ашышхэу гъабылмэрэ уз зэфэшъхьафхэмрэ агъаллэштыгъэх.

ЫлшъэкІэ кызырэщытІуагъэу, 1864-рэ ильэсым жьоныгъуаклэм и 21-м Кавказ заор аухыгъ. ЗытекІогъэхэ адыгэ лъэпкъым ичІыгу кыбгынэн фаеу хъугъэ. А лъэхьаным шылэгъэ документхэм ашыщ кызырэщытІорэмкІэ, 1864-рэ ильэсым тарихьым зыфэдэ кыыхьыгъэхэу хъугъэ-шлагъэ кыыхьагъ: къушъхьэхьэчІэ цыф бэдэдэу баиныгъэ инхэр зылагъэхэу, дэгъоу улэшыгъагъэхэу, Пшызашъхьэ щегъэжъагъэу Анапэ нэс ыкли Кавказ къушъхьэтхым инахьыбэр зылыгъыгъэхэр ошІэ-дэмышІэу тичІыгу текІодыкІых.

Жьоныгъуаклэм и 21-рэ мафэр зэкІэ адыгэ лъэпкъымкІэ шІэжъ Мафэу шыт. Адыгэ Республикэм ихэбзэ органхэм яунашъо тетэу 1990-рэ ильэсым жьоныгъуаклэм и 21-м кышцегъэжъагъэу а мафэр хагъэуэфыкІы. Адыгеим зэкІэ шыпсэурэ лъэпкъ зэфэшъхьафхэм лъэхьэнэ чыжъэм шылэгъэ заом хэкІодагъэхэм яшІэжъ мафэ хагъэуэфыкІызэ, мамырэу, ныбджэгъуныгъэрэ зэгъурыІоныгъэрэ азыфагу ильэу зэдэпсэунхэу зэрэфехэр зэдырагъаштэу къало.

КІЫРГЪ Асхъад.

Тарихь шІэныгъэхэмкІэ доктор.

ЗИ КЪЫДДЭІЭШЫЦЭРЭН

Урысыем зао кызытышыллагъэм кышцегъэжъагъэу зы къэралыгъуи кавказ лъэпкъхэм къадэлэпылагъап. Тырку султланым джэ бэрэ ллыкІо дгъэкІуагъэ кыткъоуцонкІэ, кыддэлэпылэнкІэ тышыгъуэу, ау аш кытфишлагъэ шылэп. Персиими ллыкІо дгъэкІогъагъэ, ауужырэу зызыфэдгъэзэгъэ Мэхьмэт Алий нэмыкІ горэми тыкызэхышыкІыгъап.

Черкесиим иллыкІохэм апшэ ралъхьэгъагъ Урысыем кытышыллэгъэ заор кызырэтэхьылыгъэкІырым икьэбар къэралыгъо лышъхьэхэм алъагъэІэсынэу; тыхабзэхэри тидини зтефэхэрэп, арымэ, сыда Урысыер аш фэдизрэ кызыкІыгъэзон фаер? ЗэкІэми ашІэн фае урыс генералхэр зэрэтхьагъэпцыхэр, язэолІхэр зэргукІэгъунчъэхэр. Адыгэхэр тызэтыраукІэным хэт зифедэ хэлыр? Адыгэхэм афэгъэхьыгъэ пстэури кыддашІэн фае.

Урыс зэолІ мин Іаджи кытатІушцыгъ тэ, зыуж итхэр тыкъаухъурэхьэу Іэлх-лъэлх ташыныр ары. Тэ таухмэ,

шъо зао кышъуашыллэшт. Тшъхьэ изакъоп тэ тызыфэзаорэр. Тэ тызІэкІалъхьэмэ, Тыркуеми нэсыштых, аши кышцызэтеуцощтхэп — ары джыдэдэм шъукыддэлэп зыкІыфаер.

Ар кышъотІоным пай тиллыкІохэр кызыкІышъуфэдгъэкІуагъэхэр, ау ахэм япсалъэ зыми зэхышыкІыгъап, зыми тыхьатыр кылыгъэгъуап. ТызэхашыкІэу тибэнэныгъэ кыхэхьагъэхэмэ, султланыр зэолІ пхъэшабэмэ япашэ хъуныгъи!

Урысыем изакъоп, къэралыгъо Іаджи дунаим тет. Урысыем нахь нахь хэгъэгу ини, нахь лъэши зэрэщыІэм адыгэхэмкІэ тышыгъуаз. Инджылызыри Франциери гужэжъогъу хэфэрэ лъэпкъхэм къазэрэкъоуцорэм тышыгъуаз. ЕтІани кытІыгъІэсыштыгъап ахэм ягукІэгъуи ялэпылэгъуи. Адыгэхэр тыкъуанчэмэ, инджылызхэри французхэри кыддерэмылэх. Тихэку Урысыем шыщ хъужыгъэу Европэм икартэхэм къащагъэлъагъо, аши тэ тышыгъуаз. ТакІыбкІэ хыла-

гъэхэр зэрэщызэрэхэрэр тэшІэ. Урысыемрэ Тыркуемрэ тиунашъо ашІы, ахэр зэгурэлэхэш, зым ІэкІэмылыр адрэм реты, тэ кытэупчІыжынынхэу ашъхьэ кыхьэрэп. Урысхэм Европэм шало тэ ахэм тырагъэры фэдэу, тыхьэкІэ-къокІэ закІэу, гукІэгъуи тым фэшъуашэу, унашъо е хабзэ горэми тыпфемыуцоллэнэу. Инджылызхэр лъэпкъышхо дэдэх, тыкызэхашыкІынэу тащэгугъы, ау тэ тыхьэкІэ-къуакІэмэ, зыми темьдэлэу тыхьункІакомэ, тыхьатыр къэрэмылэгъу, нэкли кытэрэмыллых.

Султаным тэ гушылэ еттыгъагъ, ау такІыбкІэ ар Урысыем гурыІуагъэш, тилъэныкьо ыубытыштэп. Урысыер кызырэтэзаорэр ышІэзэ султланыр шъэфэу аш дэгущыІэ ыкли зэ-

гурэлэх: плэмычІэ имылым иунашъо сыдэуштэу пшыштыгъа? Тыпшэмэ, тыптымэ хъунэу тэ тыгъэрэп. ШыпкъэмкІэ, тызэкІэрычыгъэх, тызфызгъурымыІорэри нахьыб, зы унашъом теуцуалІэрэп — ары тымьгъогъэ пстэури кызыыхэкІырэр.

Ау тэ тышъхьафит, тшъхьафитныгъэ пай тызкІэзаорэр, ар хымэм ыІэмычІэ итлъхьанэуи мурад тилэп.

Щэрджэс меджлысым къэралыгъо лышъхьэхэм зызэрафигъэзэгъэгъэ Псалъэм шыщ.

КУШЪХЪЭФЭЧЪЭ СПОРТЫМКІЭ ЗЭНЭКЪОКЪУР

Лондон клоштхэр ктыхахыщтых

Кушъхъэфэчъэ спортымклэ Дунэе турнирэу Адыгэ Республикэм бзылфыгъэмэ азыфагу шыклорэр апэрэу Урысые Федерацием шызэхашагъ. Спортсменкэхэм километри 100 фэдиз хьурэ гьогур тыгъуасэ Адыгеим кышчаклугъ.

Апэрэ зэлюклэгъур заухым зэфхысыжхэр ашыгъэх. Теклоныгъэр Юлия Мартисовам кыдыхыгъ. Олимпийскэ джэгунхэм, Дунэе зэнэкьокъухэм ахэлажъэу бэрэ кыыхэкыгъ. Ятлонэрэ чыплэр Оксана Козончук тыгъуасэ кыыфагъэшъошагъ. Ю. Мартисовамрэ О. Козончукрэ Псков хэкум шыщых, Урысыем кушъхъэфэчъэ спортымклэ ихэшыпы-

Зэхахьэм хэлэжъагъэх Адыгэ Республикэм физкультурэмклэ ыкли спортымклэ и Комитет ихъаматэу Хьасанэкъо Мурат, зэнэкьокъоу Адыгеим шызэхашагъэм идиректорэу Анатолий Лелюк, нэмыкхэри.

Спортыр зышлогъэшлэгъонхэу Адыгэ Республикэм ихэри зэлюклэгъум хэлэжъагъэх, спортсменкэхэм афэгушыагъэх.

Тизэдэгущы- Іэгъухэр

Спортымклэ комментаторэу Урысыем шызэлъашлэрэ **А. Кондрашовым кызырэтиуагъэу, СССР хэгъегур збгырагъэзи, Урысыер къэралыгъо шъхьафэу псэоу зиублагъэм кыщегъэжъагъэу бзылфыгъэхэм кушъхъэфэчъэ спортымклэ Дунэе турнирхэр зыкли УФ-м шырилагъэхэп. Адыгеим апэрэу шызэхашагъ.**

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу Тхьаклушынэ Аслъан апэрэ чыплэр кыдзыхыгъэ Юлия Мартисовам фэгушлэ.

Зэнэкьокъур мэфи 4 клошт. Кушъхъэ гьогухэми спортсменкэхэр ащызэнэкьокъуштых. Тхьаумафэм Мыекъуапэ зэлюклэгъухэр гъэшлэгъонэу шыклоштых. Гьогухэр кыных. Олимпиадэу Лондон шыклоштым хэлэжъэштхэр кыыхахынхэм фэшл зэнэкьокъур ушэтыплэшлэу спортсменкэхэм афэхъугъ.

Майкэ шъуантлэр ыкли майкэ гьожьыр апэрэ мафэм теклоныгъэр кыдзыхыгъэ Юлия Мартисовам фагъэшъошагъ. Ха-

гъэунэфыкырэ чыплэхэр кыдзыхыгъэхэ Елена Утробинам, Оксана Козончук, Юлия Мартисовам, нэмыкхэм гушылэгъу тафэхъугъ.

Тигьогухэр пшъашгъэмэ агу рыхыгъэх. Жьыр къабзэш, зэнэкьокъум хэлэжъэнхэм фэшл клуачлэр нахышлэу агъэфедэ.

Орэдхэр, къашъохэр

Клэлэцыкы ансамблэхэу «Мыекъуапэ инэфыльэ»

«Мыекъуапэ инэфыльэхэр» спортсменкэхэм къафэшъох.

Хагъэунэфыкырэ чыплэр кыдзыхыгъэ пшъашгъэр нэгущлэу пчэгум екыжы.

Кыгъэ командэ хэтых. Яшэнэрэ чыплэр Елена Утробинам кыдыхыгъ.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу Тхьаклушынэ Аслъан апэрэ чыплэищыр кыдзыхыгъэ спортсменкэхэм афэгушыагъ, шлухафтынхэр аритыжыгъэх.

Дунаим, Европэм язэнэкьокъухэм ячемпионкэхэр Адыгеим кызырэклуагъэхэм, зэнэкьокъухэм зэрахэлажъэхэрэм Тхьаклушынэ Аслъан мэхэнэ ин аритыгъ. Адыгэ Республикэм ыцлэ дунаим зэрэшылуштым даклоу, бзылфыгъэ кушъхъэфэчъэ спортым нахэ зиушъомбгъуным фэшл амалышлэхэр тиреспубликэ щагъотых. Олимпиадэ джэгунхэу Адыгеим кызырэклуагъэхэм, зэнэкьокъухэм зэрахэлажъэхэрэм Тхьаклушынэ Аслъан мэхэнэ ин аритыгъ. Адыгэ Республикэм ыцлэ дунаим зэрэшылуштым даклоу, бзылфыгъэ кушъхъэфэчъэ спортым нахэ зиушъомбгъуным фэшл амалышлэхэр тиреспубликэ щагъотых.

Ти Лышъхъэу Тхьаклушынэ Аслъан кушъхъэфэчъэ спортым пылэ бзылфыгъэхэм ягъэхъагъэхэм ахагъэхъонэу, Олимпиадэ джэгунхэм медальхэр къащыхынхэу афилуагъ.

«Казачатэм» Адыгеим фэгъэхыгъэ орэдыр кьелэ.

хэр», «Казачатэр», нэмыкхэри зэнэкьокъур рамыгъажъэзэ ыкли заухым унж Правительствэр зычлэт унм ыпашъхъэ кышчызэлуахыгъэ пчэгум кышчышъуагъэх, орэдхэр кышчалуагъэх.

Тикультурэ, тиискусствэ, адыгэ шъуашгъэр спортсменкэмэ ашлогъэшлэгъонхэу зэхахьэм Іэгъу шытеуагъэх.

Непэрэ неущрэ кушъхъэфэчъэ спортымклэ зэнэкьокъур Мыекъопэ районым шыльагъэклогъэшт. Тхьаумафэм спортсменкэхэр Мыекъуапэ иурамхэм ащызэнэкьокъуштых.

ЕМТИЛЬ Нурбий.

Сурэтхэр зэхахьэм кышчытырахыгъэх.

Зэхэзышагъэхэр: Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

Кыдзыхыгъэ: Адыгэ Республикэм лъэпкэ Іофхэмклэ, Іэклыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырлэ зэпхыныгъэхэмклэ ыкли кьэбар жьугъэм иамалхэмклэ и Комитет
Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

Редактор
шъхьалэр

ДЭРБЭ
ТИМУР

Редакциер
зыдэщылэр:
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэжкыж зы-
хьыр секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:
Урысые Федерацием
хэутын Іофхэмклэ,
телерадиокъэтын-
хэмклэ ыкли зэлы-
Іэсыклэ амалхэмклэ
и Министерствэ
и Темуыр-Кавказ
чыплэ гьэло-
шлан, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым кыхиу-
тыхэрэм мышып-
къагъэу къахафэ-
хэрэмклэ кьэзыт-
хыгъэхэм пшъэдэ-
кыжы ахы. Къа-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым шылажъэхэр-
рэмрэ яеплтыклэ
зэтемыфэн ыльэ-
кышчт. Гъэзет-
еджэхэм кыт-
фагъэхьырэ тхы-
гъэхэр зэхэтфы-
хэрэп ыкли кьэ-
зытхыгъэхэм
алэкідгъэхъа-
жыхэрэп.

Зышыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
4480

Индексхэр
52161
52162

Зак. 1160

Хэутыным
узшыклэтхэнэу шыгъ
уахьтэр
Сыхъатыр 18.00
Зышыклэтхэгъэхэ
уахьтэр
Сыхъатыр 18.00